

MECLİSTE BÜYÜK KAVGA

2 Şubat 1966

Kara Kuvvetleri Komutanı Cemal Tural çıkarılması düşünülen af yasasıyla ilgili olarak Genelkurmay Başkanlığı'na görüşlerini içeren bir mektup göndermiş, mektubun bir örneğini dönemin Milli Savunma Bakanı Ahmet Topaloğlu'na postalamıştı. Bu mektup da basına sızmış, Johnson ve İnönü mektuplarının yayımlanmasından kısa bir süre önce Hürriyet gazetesinde yer almıştı.

40. birleşimin gündeminde, bu mektupların basına nasıl yansıdığı konusunda bilgi edinmek amacıyla bir meclis araştırması açılmasını isteyen Millet Partisi (MP) Grup Başkanvekili İsmail Hakkı Akdoğan'ın önergesi vardı. Önerge üzerinde grubu adına söz alan MP Kırşehir Milletvekili Memduh Erdemir'in Başbakan Demirel'i hedef alan sözleri ortalığın karışmasına neden oldu; birden küfürleşmeler ve yumrukleşmeler başladı. Bir grup AP milletvekili kürsüye hücum ederek Erdemir ile yumrukleştirdiler. Olayları yatıştırmak mümkün olmayınca, birleşimi yöneten Meclis Başkan Vekili Ahmet Bilgin oturuma 15 dakika ara verdi, ama birleşim ancak 40 dakika sonra yeniden açılabilirdi. Bu süre içinde parti grupları arasında görüş alışverişinde bulunulmuş ve birleşim açıldığında, gerginliği yumuşatmak amacıyla her grup adına birer konuşma yapılması kararlaştırılmıştı. TİP adına Behice Boran konuştu.

Türkiye İşçi Partisi, biraz önce bu yüce Meclis'te yer alan ve aslında yer almamış olması gereken olay karşısında üzüntülerini bildirir. Bize göre bu olay kesinlikle küçümsenmeyecek, aksine üzerinde önemle durulması ve düşünülmesi gereken bir olaydır. Bu yalnızca, "İşte, partiler yine Meclis'te birbirlerine düşmüşler, canım insanlık hali" filan gibi geçiştirilecek bir olay değildir. Çok partili demokrasi rejimi ülkemizde henüz yenidir ve bu kısa süre içinde çok şiddetli dalgalanmalar geçirmiştir. Hepimizin ilk ödevi, bu çok partili demokratik rejimi yaşatmaktır. Bunu yaşatmak sözle olmaz. Sevgi, birlik, kardeşlik edebiyatı yapmakla olmaz. Eylemlerimiz ve davranışlarımızla, bunu yaşatmak isteyip istemediğimizi göstermek zorundayız. Bu gibi davranışlar, elbetteki demokratik rejimle asla uzlaşmayan, bir arada değerlendirilmesi mümkün olmayan davranışlardır. Çünkü demokratik rejimin asla bir arada yaşayamayacağı bir şey varsa, o da beğenmediğimiz sözleri, beğenmediğimiz fikirleri, beğenmediğimiz hareketleri kaba kuvvete başvurarak kanundışı yollardan susturmaya kalkmaktır. Böyle davranışların Meclis dışında ve ne yazık ki bu defa Meclis içinde yer aldığı bir ortamda demokratik rejimin devam ettiği ve güvence altında olduğu söylenemez. Ve bu olay bütün milletin, halkoyunun demokratik rejime güvenini sarsacak nitelikte bir olaydır. Ülkenin acil sorunları var. Halkımız dertli, sıkıntı içinde. Seçimler yeni oldu; halk gözlerini dikmiş Meclis'ten kendi derdine ne gibi çözüm getireceğimizi bekliyor. Bu acil sorunlar ve onların çözüm yolu

dururken hiç de acil olmayan Af Yasası, Seçim Yasası gibi tasarılar Meclis'e getirilip işler yokuşa sürülüyor.^(*) Diğer taraftan da demokrasiyle, söz hürriyetiyle, Meclis adabıyla... (Başkan Ahmet Bilgin'den konu dışına taşıdığı gerekçesiyle uyarı geliyor) Taşmıyorum efendim, hiç taşmıyorum. Aksine, tam konu üzerindeyim. Burada-ki olayın demokratik rejimin devamıyla ilgisi üzerinde duruyorum. Yarın bu olayı gazetelerden okuyan seçmenlerimiz ne diyecek? Biz dertlerimizle uğraşırken ve bunlardan acil çözüm beklerken bu partiler birbirine düşüyor, işi kavgaya yumruğa döküyor, demeyecekler midir? Ve bu olay, seçmenler ve yurttaşlar gözünde partilerin, demokratik rejimin, hatta yüce Meclis'in prestijini yükseltecek bir olay mıdır? Bu soruya yanıt vermek gerekir. Bu olay öyle küçümsenecek, geçirtililecek bir olay değildir. Üzerinde önemle durulması ve bir daha yinelenmesine asla izin verilmesi gereken bir olaydır.

Milli iradeden söz ediliyor. Nedir milli irade? Milli irade, çoğunluğun oylarını alıp, o oylara dayanarak istediğini yapmak değildir. Milli irade kavramı yalınkat bir kavram değildir. Birleşik içeriği olan bir kavramdır. Milli irade kavramı içine, çoğunluğu alan partinin anlayışı, davranışı kadar muhalefet partilerinin ve onlara oy veren seçmenlerinin iradesi de dahildir. Ancak bu birleşik yapı bütün milli iradeyi temsil eder ve milli irade böyle tek taraflı değil, bütünüyle işleyebilmesi için partilerin kesinlikle ülke çapında yasalara, Meclis içinde de İçtüzüğe sıkı sıkıya uymaları, söz, fikir ve diğer demokratik özgürlüklerin yüzde yüz tastamam Anayasa'nın emrettiği gibi uygulanmasında çok titiz davranmalarıyla mümkündür. Ayrıca yine hatırlatmak gerekir ki, iktidarda olan, çoğunlukta olan partinin aldığı oylar ne kadar çok olursa olsun, Anayasa'nın 56. maddesi gereğince bütün partiler, demokratik düzenin vazgeçilmez unsurlarıdır. Bu biçim davranışlar, aksine iddiadır. İddiaların sözle söylendiği zaman değeri yoktur. Bir insanın sözlerine değil, davranışına bakılır. Birbirimize anlayışlı davranalım, birbirimizi sevelim, kardeşlik olsun... Bu edebiyatı çok dinliyoruz. Sorun sözde değil, davranışlardır. Bu kürsüden bir konuşmacının söylediği sözler bir grubu öfkeliendirici nitelikte olabilir. O grup için hatta hakaret olarak değerlendirilecek nitelikte olabilir. Bu kürsüden söylenen sözler İçtüzüğe aykırı olabilir. Ama bunun karşısında gösterilecek davranış, hiçbir zaman kaba kuvvete başvurmak değildir. Hiçbir neden, kaba kuvvetle davranmayı haklı gösteremez. Konuşmacı İçtüzüğü ihlal etmişse beklenir, Başkanlık müdahale edip gerekli işlemi yapsın. Konuşmacı öfkeliendirici, hatta hakaret edici sözler söylüyorsa, söz alınır, bu kürsüden aynı tonda ve aynı içerikte kendisine cevap verilir. Ama tekrar ediyorum, hiçbir neden, kaba kuvveti, bu kürsüden söz hürriyetini kaba kuvvetle susturma girişimini haklı gösteremez. Demokratik düzeni ve Anayasa'yı yüzde yüz uygulamak zorundayız. Bu, bütün partilerin ödevidir. Bu, sözle değil davranışlarla gösterilir. Bizim de parti olarak Başkanlık Divanı'ndan isteğimizdir; bu olay bütün detaylarıyla saptanmalı ve İçtüzüğe aykırı davranmış olanlar mutlaka cezalandırılmalıdır. Böyle bir olayın yinelenmesine bir daha asla izin verilmemelidir.

*

[Mektupların basına nasıl sızdığı konusunda Meclis araştırması açılmasını isteyen

MP önergesi üzerine konuşma]

TİP de söz konusu mektupların basına ne yoldan, nasıl sızdığı konusunda Meclis araştırması açılmasından yanadır. Hatta bu araştırmanın mutlaka açılması gerektiği kanısındadır. Bu olayın bir yanıyla adli soruşturma konusu olması, bir yanıyla da hükümet tarafından araştırılmaya tabi tutulması, meclis araştırmasının gerekmediğine bir gerekçe oluşturmaz. Adli soruşturma, olayın basınla ilgili kısmına yöneliktir. Oysa olayın asıl üzerinde önemle durulması gereken yanı, hükümetle ilgili olanıdır. Özellikle bu yan, hükümetin alt ve orta kademelerini değil, en yüksek kademelerini ilgilendiriyor. Hükümetin bu konuda bir soruşturma açmış olması yeterli değildir. Çünkü bir defa kendisi hakkında araştırma yapma durumundadır. Yani bir zanlının kendisi için hâkim durumunda oluşu gibi bir şey. Kaldı ki, bu konuda daha önce bu kürsüde konuşan Başbakan, “Ne yapalım, araştırdık, suçluyu bulamıyoruz. İlla bir suçlu bulup getirelim mi buraya? Ne yapalım biz? İşte devlet bu, biz böyle devraldık” gibi konuştu. Yani hükümet bu konuda yetersizliğini ifade etmiş oldu. İkincisi, biz parti olarak bu kürsüden bir hükümet başkanının, devlet mekanizmasını böyle küçülten, itibarını zedeleyen sözler sarf etmiş olmasını hem hayret, hem de üzüntüyle karşıladık. Öyle zannediyoruz ki, daha önce böyle bir şey görülmüş değildir.

Bu konuda meclis araştırması mutlaka açılmalıdır. Çünkü kanunsuz yollardan basına yansımış olan bu mektuplar herhangi bir belge değildir, çok önemlidir. Birincisi, Başkan Johnson’un mektubu bağımsızlık, egemenlik haklarımız gibi üzerinde çok titiz davranmamızı gerektiren konuları içeriyor. NATO’nun işleyişi, ikili anlaşmalar, ikili anlaşmalarla aldığımız silahlar gibi bizim için son derece yaşamsal konuları ilgilendiriyor. Basına yansıyan ikinci mektup da gayet önemli. O da devletimize dıştan yapılan müdahaleler karşısında Türk Hükümeti’nin ne gibi bir tutum ve davranış içinde bulunmuş olduğuna ışık tutuyor. Burada işaret edelim ki, bu mektup bizde bir düş kırıklığı uyandırdı. Dıştan müdahaleye bir sert tokat niteliğinde olduğunu beklediğimiz ve ümit ettiğimiz bu mektup hiç de o nitelikte görünmüyor. Baştan aşağı serzenişler ve sitemlerle dolu. Bu bakımdan, bizim için bu kadar yaşamsal konuları içeren bu belgelerin nasıl basına yansımış olduğu üzerinde mutlaka Meclis titizlikle durmalıdır.

Bir başka taraftan da bu konu üzerinde araştırma yapılmalıdır. Hükümetin bir hafta gibi kısa bir süre içinde bu konuda fikir değiştirdiği görüldü. TİP de dahil muhalefet partileri bu belgelerin açıklanması gerektiği konusunda ısrar ettiği halde, hükümet bunları bir devlet sırrı gibi değerlendirip açıklamadı. Bir hafta sonra nasıl olsa basına yansıdı, artık açıklamakta bir sakınca yok gibi bir gerekçeyle açıklandı. Partimin görüşüne göre, hükümet bu belgelerin açıklanmasını bu derece sakıncalı görüyor idiye, bunların basına yansımaları, resmen açıklanması için bir gerekçe oluşturmaz. Çünkü basına yansıyan mektuplar hiçbir zaman resmi nitelikte değildir. Onlar belki doğrudur, belki bilinçli olarak değiştirilmiştir, belki eksiktir. Mademki bu kadar önemliydi, o zaman hükümet sonuna kadar açıklamamakta ısrar etmeliydi.

Yine böyle bir araştırma kesinlikle yapılmalıdır. Çünkü bu önemli konu, günlerce Meclis’i ve kamuoyunu işgal etmiş, ağızlarda sakız haline getirilmiş, önemini

kaybeder hale getirilmiştir. Oysa bu konular bu hale getirilmeden resmen ve ciddiyetle açıklanması gerekirdi. Bu iki mektuptan ayrı olarak, Sayın Cemal Tural'ın mektubunun da basına nasıl yansıdığı üzerinde durulmalı, araştırma yapılmalıdır. Bu mektubun yansımaları, hükümet bakımından daha önemli bir olaydır. Zira öbür iki mektup Meclis tutanaklarına geçmiş, burada okunmuş olduğu halde, yani daha geniş çevrelerce ve daha çok sayıda insanlarca bilindiği halde, Sayın Cemal Tural'ın mektubu ancak çok yüksek kademede çok az sayıda insan tarafından biliniyordu. Nasıl oldu da bu mektup basına yansıdı? Sayın Tural'ın mektubunun açıklanmasının iktidar partisinin kendi içindeki birtakım gruplaşmalar ve çekişmelerle ilgili olduğu iddia edildi. Eğer bu doğru ise, o zaman bu mektubun basına yansımaları daha da önem kazanıyor. Çünkü hiç kuşku yok ki, ilgililer arasında gizli kalması gereken bir mektubun bir parti içi politikaya, çekişmelere alet edilmesi asla uygun görülme-yecek bir konudur. Son bir nokta, geçen hafta Başkentte yayımlanan bir dergide yazılanlara göre, Eskişehir'de oldukça kalabalık bir grubun bulunduğu bir toplantıda Sayın Tural, kendi mektubunun değiştirildiğini söylemiş, hem de burada tekrarlamak istemediğim ağır bir sıfat kullanarak değiştirildiğini söylemiş. Bütün bu noktalar da göz önüne alınınca, gerek Başkan Johnson'un, gerek Sayın İnönü'nün, gerekse Tural'ın mektubunun basına ne yoldan yansıdığı konusu üzerinde Meclis'in mutlaka bir araştırma açması gerektiğine inanıyoruz.

Önerge reddedildi.

(*) *Bu konuşmalar yapılırken, her iki tasarı da Meclis komisyonlarının gündemindeydi.*

TİP Parlamentoda, Cilt 1, Sayfa 168-172